

Mgr Renata Deka

Resocjalizacja poprzez inkluzję społeczną na przykładzie wolontariatu hospicyjnego skazanych

Przestępczość to zjawisko społecznie negatywne, naruszające obowiązujący ład społeczny. Dążąc do jego zachowania, społeczeństwo izoluje w warunkach instytucji penitencjarnych osoby, które naruszają obowiązujące normy. Umieszczenie w zakładzie karnym ma doprowadzić do poprawnego funkcjonowania jednostki po odbyciu kary pozbawienia wolności. Kara sama w sobie nie gwarantuje poprawy skazanego, dlatego niezbędne jest poszukiwanie rozwiązań, które przyczynią się do udoskonalenia prowadzonych oddziaływań resocjalizacyjnych. Jednym z przejawów tychże poszukiwań jest zainteresowanie ideą inkluzji społecznej na gruncie resocjalizacji. W nurt ten wpisuje się również niniejsza dysertacja. Realizując własny projekt badawczy, Autorka dążyła do rozwiązania, poprzez analizę literatury polskiej i międzynarodowej oraz przygotowanie i realizację badań, kluczowego problemu pracy. Główny problem prezentowanej pracy doktorskiej ujęty został w pytanie: Jakie funkcje w procesie resocjalizacji spełnia inkluzja społeczna skazanych, realizowana poprzez zaangażowanie w wolontariat hospicyjny? Odpowiedzią na to pytanie jest dysertacja, która składa się z pięciu rozdziałów.

Rozdział pierwszy porusza kwestie związane z karą pozbawienia wolności oraz resocjalizacją. Zawiera omówienie, czym jest resocjalizacja oraz jakie cele są przed nią stawiane, prezentuje również kluczowe na gruncie polskim koncepcje resocjalizacyjne. Dalej podejmuje zagadnienie inkluzji społecznej jako strategii projektowania oddziaływań wobec osób pozbawionych wolności. W ostatnim paragrafie wskazane zostały inspiracje dla idei inkluzji społecznej wyłaniające się z teoretycznych koncepcji dotyczących relacji jednostka – społeczeństwo.

Rozdział drugi przybliża treści związane z opieką paliatywno-hospicyjną, wskazując na jej genezę oraz rozwój, jaki w jej obszarze nastąpił współcześnie na świecie i w Polsce. Prezentuje zasady składające się na tzw. *filozofię hospicyjną* oraz dostępne formy organizacyjne opieki nad chorym wymagającym wsparcia u kresu życia. Całość domyka omówienie zadań właściwych dla poszczególnych członków zespołu interdyscyplinarnego sprawującego opiekę stacjonarną i domową, wśród których są profesjonaliści zawodów medycznych, pozamedycznych i odpowiednio przeszkoleni wolontariusze.

Rozdział trzeci podejmuje zagadnienia związane z aktywnością wolontariacką. Zawiera treści dotyczące rozwoju wolontariatu, definicje oraz charakterystykę różnych form wolontariatu. Poruszone zostały w nim kwestie związane z motywacją wolontariuszy oraz psychopedagogicznymi aspektami ich działalności. Ta część obejmuje także problematykę ochotniczego zaangażowania w opiece paliatywno-hospicyjnej, a szczególnie wykorzystania wolontariatu hospicyjnego jako formy aktywizacji osób niedostosowanych społecznie.

Rozdział czwarty prezentuje założenia metodologiczne własnego projektu badawczego. Na tę część składają się: przedmiot i cel badań, paradygmat oraz strategia badawcza, instrumentarium badawcze oraz kolejne kroki badawcze. W rozdziale zawarte zostały także

rozważania na temat etyki prowadzenia badań oraz ich wiarygodności, jak również wykaz ograniczeń podejmowanych eksploracji.

Rozdział ostatni to ilustracja wyników badań przeprowadzonych wśród 34 informatorów z trzech grup badawczych: skazanych – wolontariuszy hospicyjnych, funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz członków opiekuńczych zespołów interdyscyplinarnych. Treści zawarte w rozdziale stanowią analizę zebranego materiału empirycznego, będącego pierwszym badaniem tego rodzaju. Zaangażowano w nim 3 z 4 stron obserwowanych procesów, wyłączając z badań z przyczyn etycznych osoby ciężko chore i ich bliskich. Rozdział wieńczy wnioski z badań wraz ze sformułowanymi rekomendacjami.

Podsumowaniem dysertacji jest zakończenie, które wraz z wnioskami i rekomendacjami są konfrontacją rozważań teoretycznych pracy z wynikami przeprowadzonych badań własnych. Ukazanie wielorakich funkcji inkluzji społecznej skazanych, poprzez zaangażowanie w wolontariat hospicyjny, osadzone na pierwszych tego typu badaniach, jest nową wiedzą dla realizowanych i planowanych projektów resocjalizacyjnych. Rozprawa zawiera także bibliografię, wykaz zamieszczonych w pracy opracowań graficznych oraz aneksy.

Słowa kluczowe: resocjalizacja, inkluzja społeczna, wolontariat, opieka paliatywno-hospicyjna, wolontariat hospicyjny skazanych